

God man och förvaltare

Ansvar, skyldigheter och alternativ

Uppdraget som ställföreträdare, d.v.s. god man eller förvaltare, handlar om att du hjälper en medmänniska. Till största del är uppdraget ideellt men du kan få arvode. Din huvudsakliga uppgift är att företräda huvudmannen, d.v.s. hen som har ställföreträdare, gentemot andra, främst i ekonomiska och rättsliga frågor.

En ställföreträdare får inte förordnas om hjälpbehovet kan tillgodoses på ett mindre ingripande sätt. Exempel på detta är

- hjälp med att sköta sina angelägenheter via fullmakt
- anhörigbehörighet
- "egnamedelförvaltning" hos socialtjänsten.

Huvudregeln är att det är huvudmannen som betalar ställföreträdarens arvode.

Vad är en god man?

Uppdraget som god man bygger på samtycke från huvudmannen. Huvudmannen har kvar sin rättshandlingsförmåga och du som ställföreträdare samarbetar med huvudmannen. Att huvudmannen har kvar sin rättshandlingsförmåga innebär att du måste inhämta hans samtycke för alla rättshandlingar som du gör för hans räkning. För vardagliga och återkommande åtgärder behöver du dock inget samtycke. Om huvudmannen på grund av sitt hälsotillstånd inte kan lämna sitt samtycke har du som är god man rätt att företa rättshandlingar inom ramen för ditt förordnande och för huvudmannens bästa.

Stockholms överförmyndarförvaltning

Vill du veta mer?

Kontakta Kontaktcenter på 08-508 00 400
eller godman@stockholm.se

Godman.stockholm

Ett förvaltarskap är ett stort ingrepp i den personliga integriteten och ska därför användas mycket restriktivt. Enbart hen som utöver att inte kunna ta tillvara sina intressen även är "ur stånd att vårda sig och sin egendom" kan få en förvaltare. Räcker det med en god man ska en förvaltare alltså inte förordnas. Hen som får förvaltare förlorar helt, eller delvis, sin rättshandlingsförmåga. Förvaltaren behöver inte huvudmannens samtycke och agerar på eget ansvar för sin huvudmans räkning. Om huvudmannen exempelvis öppnar ett mobilabonnemang utan förvaltarens vetskap är detta att jämföra med om en omyndig person handlar utan sin förmyndares samtycke. När det gäller huvudmannens personliga angelägenheter, frågor som rör boende och vård, bör hen dock själv få bestämma även om förvaltarens synpunkter inhämtas.

Vad har en ställföreträdare för uppgifter?

Vilka uppgifter en ställföreträdare har beror på uppdraget. Ett uppdrag kan bestå av tre olika delar: bevaka rätt, sörja för person och förvalta egendom.

Bevaka rätt

Bevaka rätt innebär att du exempelvis företräder huvudmannen gentemot myndigheter vid ansökningar och överklaganden.

Exempel på uppgifter är att

- bevaka huvudmannens rätt i dödsbo
- företräda huvudmannen vid avveckling av bostad, kontakter med fordringsägare, upprättande av avbetalningsavtal, ansökan om skuldsanering, ärende i hyresnämnd samt vid överklagande av beslut
- ansöka om stöd och service enligt lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade (LSS)
- ansöka om bostadsbidrag/bostadstillägg
- inhämta överförmyndarnämndens tillstånd att sälja en bostad.

Sörja för person

Vad sörja för person innebär varierar från fall till fall, men syftet är att medverka till att huvudmannen har ett bra boende, får en god omvårdnad och goda levnadsvillkor. Det sker genom att du har regelbundna kontakter med huvudmannen, boendet, vårdpersonalen, hemtjänsten m.fl. och vid behov tar initiativ till exempelvis förbättringar, uppmärksammar huvudmannens behov av sociala kontakter, daglig sysselsättning och fritidsverksamhet.

Förvalta egendom

Att förvalta egendom innebär att du tar hand om huvudmannens ekonomi, både vardagsekonomin och tillgångar i form av värdepapper.

Exempel på uppgifter är att

- ta hand om huvudmannens pension och bidrag
- betala räkningar
- lämna fickpengar
- förvalta huvudmannens tillgångar
- deklarerera
- utreda och betala av skulder
- inhämta överförmyndarnämndens tillstånd vid omplacering av tillgångar m.m.

Vad som inte ingår

Allt som en person kan behöva hjälp med ingår inte i vare sig uppdraget som god man eller som förvaltare. Det kan då vara aktuellt för dig som ställföreträdare att ansöka om insatser så att en annan person kan utföra dem.

I ditt uppdrag ingår inte att

- följa med på läkarbesök
- hämta ut mediciner
- köpa kläder eller mat
- städa hos huvudmannen
- ta promenader med huvudmannen.

Krav på medgivande från överförmyndaren

Du som är ställföreträdare måste inhämta överförmyndarförvaltningens samtycke till följande åtgärder:

- Uttag av spärrade bankmedel och övriga spärrade placeringar.
- Köp av aktier och andra placeringar än fonder och värdepapper garanterade av stat eller kommun.
- Köp, försäljning och in-teckning av fast egendom eller tomträtt.
- Köp, försäljning och pantsättning av bostadsrätt.
- Utlåning av huvudmannens egendom.
- Driva en rörelse för huvudmannen.
- Arvskifte.
- Upptagande av lån för huvudman.

Förbjudet att ge gåvor

Ställföreträdaren får aldrig inte ens med överförmyndarens samtycke ge bort huvudmannens egendom om inte det är fråga om personliga presenter. Som personliga presenter räknas julklappar och födelsedagspresenter till normala värden.

Redovisning varje år

Du måste redovisa ditt uppdrag till överförmyndarförvaltningen en gång om året. Redovisningen består oftast av en årsräkning och en redogörelse och ska ha kommit in till förvaltningen före den 1 mars. I redovisningen ska alla transaktioner som du har genomfört ingå.

Stockholms överförmyndarförvaltning

Vill du veta mer?

Kontakta Kontaktcenter på 08-508 00 400
eller godman@stockholm.se

Godman.stockholm

Skadeståndsansvar

Som ställföreträdare kan du bli skadeståndsskyldig om du skulle missköta ditt uppdrag. Det är därför viktigt att du är noggrann och sparar verifikationer och bokför ekonomin.

Alternativ till god man/förvaltare

Vi har tidigare berättat att en god man eller förvaltare endast får förordnas om det inte går att hjälpa en person på ett mindre ingripande sätt. Här kan du läsa mer om anhörigbehörighet och fullmakter.

Anhörigbehörighet

Du som är nära anhörig till en person som är över 18 år och som inte längre kan företräda sig själv kan företräda hen utan fullmakt. Det innebär att du, för personens räkning, till exempel kan betala räkningar, teckna hemförsäkring, ansöka om bidrag och handla vissa saker. Du kan även ansöka om stödinsatser som exempelvis hemtjänst och anmäla behov av vård- och omsorgsboende. Du kan dock inte köpa eller sälja fastighet/bostadsrätt, köpa aktier, ge gåvor eller processa i domstol. Som nära anhörig räknas i tur och ordning

1. make/maka eller sambo
2. barn
3. barnbarn
4. föräldrar
5. syskon
6. syskonbarn.

Om det finns två barn företräder de den anhöriga gemensamt.

Fullmakt

En person som behöver hjälp att ta tillvara sina intressen kan utfärda en fullmakt till någon som hen litar på för att få hjälp. Hen som skriver fullmakten bestämmer själv hur mycket den andra personen ska få göra. En fullmakt kan innebära att en person får företräda den hjälpbehövande i alla frågor eller bara betala räkningar eller hämta ut pengar från banken.

Vill du veta mer?

Kontakta Kontaktcenter på 08-508 00 400
eller godman@stockholm.se